

Code No. 5611

Roll No. ....

SET : B

D. El. Ed. 1st Year Exam., July – 2022

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 4 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर तथा सेट को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।
- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

5611/(Set : B)

P. T. O.

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु **द्वयोः** प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - 2 × 3 = 6
- (क) लेखनकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुं उपायान् लिखत।
- (ख) प्राचीनभारतीयभाषाणां वर्गीकरणे प्रकाशं पातय।
- (ग) विभिन्नासु दृष्टिषु संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।
2. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) 'भारवेरर्थगौरवं' इति श्रुतिः समाधेया।
- (ख) 'हलोऽनन्तराः संयोगः' इत्यस्य सूत्रस्य व्याख्या सोदाहरणं कार्या।
3. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) ऋग्वेदसंहितायाः परिचयं लिखत।
- (ख) महाभारतस्य साहित्यिकमहत्त्वं प्रतिपादयत।
4. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 3 = 3
- (क) पाठयोजनायाः विभिन्नानां प्रकरणानां उपरि प्रकाशं पातयन् अस्याः महत्त्वं प्रतिपादयत।
- (ख) श्लोकोच्चारणस्य विधिना कोऽभिप्रायः ? विस्तारेण वर्णनं कुरुत।
5. **एकः** प्रश्नः समाधेयः - 1 × 5 = 5
- (क) आरण्यसाहित्योपरि टिप्पणीमेकां लिखत।
- (ख) 'उपमा कालिदासस्य' इति श्रुतिमाश्रित्य एकां टिप्पणीं लिखत।

भाग - 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि - 15 × 1 = 15
- (क) 'र' इत्यस्य उच्चारणस्थानम् किम् अस्ति ?
- (i) कण्ठः (ii) दन्तः
- (iii) मूर्धा (iv) तालुः

- (ख) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं किं भवति ?
- (i) लाकृतिः (ii) लृकृतिः
(iii) लराकृतिः (iv) लाकर्तिः
- (ग) श्रवणकौशलविषये सङ्गत्तम् अस्ति -
- (i) सस्वरवाचनम् (ii) श्रुतलेखः
(iii) प्रश्नोत्तरम् (iv) सर्वाणि
- (घ) 'संस्कृतम्' भाषाणां कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?
- (i) विशेषपरिवारे (ii) भारोपीयपरिवारे
(iii) तिब्बतपरिवारे (iv) द्राविड़परिवारे
- (ङ) 'रमा' शब्दस्य प्रथमाविभक्ति-एकवचने किं रूपम् ?
- (i) रमा (ii) रमायाम्
(iii) रमया (iv) रमाम्
- (च) कृ धातोः लट्लकारे प्रथमपुरुषस्य बहुवचने किं रूपम् ?
- (i) करोति (ii) कुर्वन्ति
(iii) करोषि (iv) करोमि
- (छ) 'श्रीमद्भगवद्गीतायाम्' कति अध्यायाः सन्ति ?
- (i) 16 (ii) 17
(iii) 18 (iv) 19
- (ज) कालिदासस्य रचना वर्तते -
- (i) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (ii) हर्षचरितम्
(iii) कादम्बरी (iv) मुद्राराक्षसम्
- (झ) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?
- (i) भवभूतेः (ii) भासस्य
(iii) हर्षस्य (iv) शुद्रकस्य

- (ज) 'प्रजा' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् -
- (i) प् + र् + ज् + आ
(ii) प् + र् + अ + ज् + आ
(iii) प् + अ + र् + ज् + आ
(iv) प् + अ + र् + अ + ज् + आ
- (ट) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -
- (i) रमेशः (ii) कपेशः
(iii) रमाशः (iv) रवीशः
- (ठ) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -
- (i) इको यणचि (ii) हलन्त्यम्
(iii) आद्गुणः (iv) अनचि च
- (ड) 'चकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -
- (i) तालुः (ii) मूर्धा
(iii) दन्तः (iv) कण्ठः
- (ढ) सूक्ष्मशिक्षणचक्रे सम्मिलितः अस्ति -
- (i) नियोजनम् (ii) शिक्षणम्
(iii) विचारविमर्शः (iv) सर्वाणि
- (ण) नाट्यशास्त्रस्य प्रणेता को वर्तते ?
- (i) विश्वनाथः (ii) मम्मटः
(iii) भरतमुनिः (iv) भवभूतिः